

Så Kornkvaliteten 2018 – Kimen Såvarelaboratoriet

Foreløpige tall pr. 03/12-18

Om analysene - Veiledningsprøver av såkorn er sendt inn av gårdbrukere, leierensier og såvareforretninger. Spireanalysen blir gjort på både ubeisa og prøvebeisa korn, dvs. at kornet blir beisa på laboratoriet. Utfra smittegrad og eventuell forbedring av spireevne fra ubeisa til beisa korn gis det ei vurdering om kornet bør behandles mot sopp.

Spireanalysen foregår ved å legge kornet i fuktige papirruller. Kornet ligger først til forkjøling, og ofte vil eventuell spiretreghet (frøhvile) oppheves. Deretter blir kornet overført til høyere temperatur. Etter endt spiretid klassifiseres spirene/kornet som normale spirer, abnorme spirer, friske uspirte og døde korn. Spira skal ha normalt utvikla rot og spire, og den vil i jord utvikles til ei plante. Hos abnorme spirer er rota og/eller spira ikke normalt utvikla og det vil sannsynligvis ikke utvikles ei levedyktig plante i jord. Friske, uspirte korn har intakt kime, men har på grunn av spiretreghet ikke spirt.

Korn fra 2018 har en høyere andel små korn enn vanlig og enn del havresorter er smalere enn normalt, kornet har derfor vært noe mer arbeidskrevende å håndtere. Den høye andelen av små korn har fått flere til å stille spørsmål om det er forskjell i spirekraft mellom små og store korn. Kimen jobber med en metode for spirekraftanalyse av korn, men metoden må testes mer før den kan brukes som rutineanalyse.

Hovedtrekk resultater – Vårkorn fra Sør-Norge har i 2018 relativt god spiring, svært lite sykdom og dermed i liten grad behov for behandling mot sopp. Det er lite spiretreghet, dvs. lav andel friske, uspirte korn.

Bygg fra Trøndelag har også god spireevne. Her er det noe mer sopp, men lavere forekomst enn vanlig. Det er mer spiretreghet i Trøndelag enn i Sør-Norge, men lavere enn normalt.

Sør-Norge - Gjennomsnittlig spireevne for **bygg** er rundt 96 prosent for både beisa og prøvebeisa korn. Smittegraden av *Fusarium* (3%) og byggbrunflekk (7%) er uvanlig lavt og bare 20% av prøvene er gitt anbefaling om behandling. I 2017 og 2016 ble det til sammenligning gitt anbefaling om behandling til henholdsvis 54 og 85% av prøvene. Det er variasjoner mellom sortene, med Salome (69%), Heder (34%) og Thermus (23%) med høyest behov for behandling. Av sorter det har vært mange prøver av ligger Brage (13%) og Rødhette (5%) lavt. Arild og Marigold er uten anbefaling om behandling, men her er prøveantallet så langt bare henholdsvis 16 og 11.

Gjennomsnittlig spireevne i ubeisa **havre** er 90%, og 92% i prøvebeisa, mot 87 og 90 prosent i 2017. Smittegraden er uvanlig lav; 4% *Fusarium* og 8% havrebrunflekk. Bare 10% av prøvene har blitt vurdert som nødvendig å behandle, i 2017 var andelen 71%.

Spireevnen i **vårhvete** er på nær 95% ubeisa og 96% i prøvebeisa. Smittegraden er svært lav, med gjennomsnitt på 4% *Fusarium* og 1% hveteaksprikk. Andelen partier som bør behandles er derfor svært lavt, bare 6%. I likhet med 2017 står Mirakel for over halvparten av alle vårhvetep prøvene.

Trøndelag - Spireevnen i **bygg** fra Trøndelag ligger ofte høyt. I 2018 har spireevnen vært god, med 94% for ubeisa og 95% for prøvebeisa. Dette er omtrent det samme som i 2017, men andelen friske uspirte korn er lavere i 2018.

Sammenlignet med de seneste årene er smittegraden av *Fusarium* relativt lav (15%) og forekomsten av byggbrunflekk svært lav, med kun 10%. I sum gir dette den laveste andelen beiseanbefaling i perioden 2004-2018, med 38%.

Fusarium og byggbrunflekk har siden 2004 hatt ulik utvikling. Hovedtrekket er at *Fusarium* har økt siden 2012 (med unntak av 2014 og 2018), mens byggbrunflekk har hatt lavere smittegrad siden 2012 (med unntak av 2015).